

Maia-Liisa Anton
Eesti Keskkonnaühenduste Koda

Teie: 1.02.2023 nr 1-2/23/5680

Meie: 06.03.2023 nr 4.1-3/224-1

Vastus ettepanekule kavandamisel olevate metsaparandus- ja teedeehitusobjektide menetluste peatamiseks

Austatud proua Anton

Esitasite mitmele riigiasutusele, sealhulgas Maaeluministeeriumile ettepaneku Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) kavandamisel olevate metsaparandus- ja teedeehitusobjektide ehituslubade menetluste peatamiseks, et enne otsustamist hinnata nende majanduslikku otstarbekust ja kooskõla kliima- ja elurikkuse eesmärkidega.

Maaparandusseaduse alusel teeb maaparandussüsteemi ehituslubade väljastamisega seotud menetlustoiminguid Põllumajandus- ja Toiduamet (PTA). Haldusaktide menetluste peatamised ja haldusaktide andmisest keeldumise alused tulenevad maaparandusseadusest. Peatamise otsuse saab põhjendatud juhtudel teha ehituslubade menetleja, kellel on kõige täpsem ülevaade menetluses tähtsust omavatest asjaoludest.

Maaeluministeeriumi pädevusse kuulub maakasutuspoliitika kujundamine, mitte üksikjuhtumite lahendamine, nagu on antud juhul maaparandussüsteemi ehituslubade menetlemine.

Meie seisukohad on järgmised. Maaparandussüsteemide hoidu ja ehitamist (eelkõige tehakse rekonstrueerimist) reguleerib maaparandusseadus, mis nõuab kaalutletud ja erinevaid huve, sh nii majanduslikke kui ka keskkonnakaitselisi huve arvestavate otsuste tegemist.

On selge, et inimtegevus mõjutab keskkonda ja paratamatu, et veekogudel on mitmeid kasutusotstarbeid, sh maaparandussüsteemi eesvooluks olemine. Veekogude erinevad kasutajad peavad arvestama ka teiste kasutajate vajadustega ja üht väärtust ei saa vastandada teisega. Olulised on nii majandatav metsamaa kui ka ökoloogiliselt heas seisus veekogud. Veekogudel on erinevad kasutusvõimalused ning nendega tuleb arvestada ja osata ka neid taluda. Erinevate huvide vahel tuleb leida mõistlik ja ühiskonnale vastuvõetav tasakaal. Maaparanduslikul tegevusel võib olla keskkonna seisukohalt nii negatiivseid kui positiivseid aspekte. Negatiivseid mõjusid tuleb leevendada nii palju kui võimalik ja seda nõuavad ka maaparandust käsitlevates õigusaktides kehtestatud meetmed.

Maaeluministeerium peab äärmiselt oluliseks, et maaparandussüsteemide korrastamisega kaasnev üldine mõju keskkonnale saaks teaduspõhiselt ja kooskõlas kliima- ja elurikkuse eesmärkidega hinnatud. Selleks on Maaeluministeerium tellinud erinevaid uuringuid. 2022. a lõpus valmis Maaülikooli teadlaste poolt koostatud uuring „Drenaažkuivendusega põllumajandusmaal hajukoormuse leviku iseärasuste selgitamine ja hajukoormuse ohjamise meetodite täpsustamine“. Samuti kavatsesime edaspidi tellida uuringuid, kus hinnatakse maaparandushoiutööde üldist mõju veekogudele ja nende elustikule ning kaitstavatele aladele.

Oleme teadlikud Tartu Ülikooli poolt koostatavast maaparandussüsteemide negatiivsete mõjude leevendus- ja kompensatsioonimeetmete rakendamise juhise ning panustame ka omalt poolt selles juhises toodud leevendusmeetmete rakendatavusse. Lähtuvalt nende uuringute ja juhise tulemustest hindame kindlasti ka maaparandust käsitlevate õigusaktide muutmise vajadust.

Juba täna saab PTA projekteerimistingimustega teha maaparandussüsteemi ehitusprojekti projekteerijale ülesandeks uurida, kas kuivenduse rekonstrueerimine on konkreetsel juhul otstarbekas või mitte. Maaparandussüsteemide projekteerimisnormides on sätestatud keskkonnakaitserajatised, mille eesmärk on suurendada eesvoolude morfoloogilist mitmekesisust, vähendada hajukoormuse levikut ja luua lõhelistele kudealadid: põhjapais, nõlva kivipuiste, soodi avamiskraav, koelmupadjand ja vähkide tehiselupaik. Pidasime oluliseks sätestada maaparandusseaduses ehitusprojekti kooskõlastamise kohustuse Keskkonnaametiga (KeA), kui ehitusloa eelnõu käsitleb eesvoolu, mis kattub looduskaitsealade alusel kehtestatud lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse kuuluva veekoguga. Samuti peab maaparandussüsteemi omanik veeseaduse alusel kehtestatud õigusaktis määratud pinnaveekogumiga kattuva eesvoolu süngist maaparandushoiu käigus sette eemaldamisest teavitama PTA-d ja KeA vähemalt viis päeva enne töö alustamist. Koostatud on valdkonna hea tava kogumik „Kuivendussüsteemide eesvoolude veekeskonda säästva hoiu põhimõtted“, milles esitatakse tänaste teadmiste kohaseid keskkonnasõbralikke võtteid eesvoolude hoiul ja rekonstrueerimisel. Hea tava kohaselt tuleb lõhejõgedel konkreetsete eesvoolulõikude kujundamisepõhimõtete väljatöötamisse kaasata KeA ja ihtüolooge. Kõik need eespool nimetatud tegevused ja rajatised aitavad leevendada kuivenduse negatiivset mõju ja sellest peavad lähtuma kõik maaparandussüsteemi omanikud, kaasa arvatud RMK.

Samas, RMK kui riigitulundusasutus, kelle ülesandeks on riigi strateegilise vara (mets) mõistlik majandamine, peab muu hulgas arvestama ka riigi majanduslike huvidega. Riigile kuuluvates majandatavates metsades maaparandussüsteemide korrastamata jätmine võib pikemas perspektiivis tuua riigile majanduslikku kahju. Maaparandusseaduse kohaselt peab maaparandussüsteemi rajatis tagama maaviljeluseks (sh metsa kasvatamiseks) sobiva mulla veerežiimi. Seda tuleb silmas pidada nii maaparandussüsteemi rekonstrueerimisel kui ka hoiul, kus tuleb lähtuda metsa vanusest ja metsamaa seisundist.

Meie hinnangul ei tehta kuivendussüsteemide korrastamisotsuseid ühekülgsest, mõtlemata või kiirustades ega tugineda üksnes teatud üksikutele teguritele, nagu kuivendussüsteemide vanus. Ka PTA huvi on suurendada maaparandussüsteemi keskkonnakaitserajatisete efektiivsust ja leevendada kuivenduse negatiivset mõju, arvestades nii elurikkuse kui ka kliimaeesmärkidega. Kõikide riigiasutuste jaoks on kliimamuutuste ja rohepöördega kaasnevate väljakutsetega tegelemine juba täna lahutamatu osa nende tööst ning meie arvates arvestavad nad igakülgsest ja parimal võimalikul moel elurikkuse- ja kliimaeesmärkidega.

Meile teadaolevalt tunnistati Teie poolt vaidlustatud käskkiri nr 1-5/115 „RMK metsaparandustööde kavandamise nimekirja 2023-2024 kinnitamine“ RMK juhatause liikme 8.02.2023 käskkirjaga nr 1-5/18 kehtetuks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Urmas Kruuse

Maaeluminister

Teadmiseks: Keskkonnaministeerium, Riigimetsa Majandamise Keskus, Riigikantselei, Rahandusministeerium, Põllumajandus- ja Toiduamet, Keskkonnaamet, Riigikontroll

Merly Kiisler, 625 6241 merly.kiisler@agri.ee

Reena Osolin, 625 6287 reena.osolin@agri.ee